

Dierenartsen op zoek naar alternatieven voor antibiotica

'Kort geleden was dat kwakzalverij'

De veehouderij moet nog minder antibiotica gebruiken. Producten die de gezondheid van het dier verhogen, zijn dan belangrijk. Er is veel aanbod en kennis, maar de meeste dierenartsen zijn slecht op de hoogte. Een symposium over die alternatieven is bijzonder. „Vijftien jaar geleden leerde je op de Faculteit Diergeneeskunde in Utrecht hier niks over. Toen was dat kwakzalverij.”

De belangstelling bij dierenartsen voor alternatieve middelen voor het vee in plaats van antibiotica neemt toe. „Er zijn geen alternatieven voor antibiotica. Er zijn wel maatregelen en producten die bijdragen aan meer en betere diergezondheid en daarmee een lager antibioticagebruik.”

Tekst: Lauk Bouhuijzen
Beeld: CPD

De belangstelling voor het symposium 'De toolbox van de moderne dierenarts' was groot, enkele honderden dierenartsen uit het hele land waren nieuwsgierig naar Ede afgereisd. Voorzitter Frans Dirven van het organiserende Collectief Praktiserende Dierenartsen (CPD) was daarmee zichtbaar blij. Die grote animo past volgens hem in het bewustwordingsproces waarmee afgelopen jaren een grote reductie van rond 58 procent van het antibioticagebruik werd behaald.

„Er wordt wel eens gezegd dat het om het bekende laaghangende fruit ging bij die grote daling, maar dat geloof ik niet. Ik denk echt wij als dierenartsen samen met de boer op een heel andere wijze zijn gaan denken en werken.” Bij die andere werkwijze lag het accent vooral op maatregelen vallend onder het hoofdstukje bedrijfsmanagement, stelde Dirven: „Mogelijke alternatieven voor antibiotica bleven tot nu toe wat onderbelicht. Er is echter op dat gebied heel veel aanbod en kennis, maar de meeste dierenartsen hebben er geen of weinig weet van of ervaring mee. Het is belangrijk om die te krijgen, daarom organiseren we dit symposium.”

Dagvoorzitter Johanna Fink-Gremmels, emeritus hoogleraar van de Utrechtse Faculteit Dier-

geneeskunde, stelde vast dat de huidige maatschappij een nieuwe rol verwacht van de dierenarts. „Ik noem die nieuwe rol 'From cure to care'. Of van een bedrijfsbehandelplan naar een bedrijfsgezondheidsplan. Daar gaat het om, waarbij de reductie van het antibioticagebruik een soort van gewenste nevenwerking is. U zult als moderne dierenartsen aan de boer en aan de maatschappij moeten uitleggen waarom er antibiotica moet worden gebruikt. Of niet.”

Kruidenthee

Wat volgde was een lange reeks presentaties van alternatieve producten, middelen en technieken, zoals bijvoorbeeld van Jan Ienco Froentjes van Ecostyle SBU Agro Veterinair. Dit Friese familiebedrijf begon enkele decennia geleden als producent van kruidenthee maar richt zich nu op landbouw, visserij en huisdieren. „Want veehouders zoeken alternatieven. Wij zijn als Ecostyle van een nichemarkt naar mainstream gegaan met nu vier officieel geregistreerde diergeneesmiddelen, drie homeopathische en drie verzorgingsproducten. Dit jaar zijn we ook lid geworden van de Fidin, de vereniging van producenten en importeurs van diergeneesmiddelen.”

Net als veel andere sprekers waarschuwde Froentjes dat die natuurlijke en ecologische middelen geen directe vervanging

zijn van antibiotica. „Als je onze middelen namelijk zo gebruikt, dan zal dat vaak een teleurstelling worden. Het gebruik ervan moet je goed managen, anders krijg je direct polariserende meningen van voor- en tegenstanders. Dierenartsen zijn vaak afwijzend, ze zijn niet met deze middelen opgeleid, hebben weinig kennis. Tervrij bijvoorbeeld zo'n 46 procent van de melkveehouders ons middel Pyrogenium tegen mastitis gebruikt. En dat zijn relatief vaak de grote bedrijven met 100 of meer koeien. Ongeveer zeven jaar geleden bleven de deuren van veel dierenartsen voor ons gesloten, maar dat verandert nu.”

Fytotherapie

De Wageningse dr. Maria Groot sprak over fytotherapie met producten op basis van geneeskundige plantenextracten. „Die zijn geen alternatief voor antibiotica. Ze werken namelijk preventief of ondersteunend, maar niet bij een acute infectie van het dier. Met deze alternatieve middelen komen de zieke dieren wel beter door zo'n stressperiode.” Volgens Groot hebben steeds meer dierenartsen een open houding; „Sommige verkopen zelf geneeskrachtige kruiden. Er loopt nu ook een onderzoeksproject in samenwerking met India, Oeganda en Ethiopië, ondersteund door enkele provincies zoals Overijssel.”

Ook Bart Halkes van het Zwitserse Phytaxis maakte duidelijk dat dit soort natuurlijke producten (in zijn geval polyfenolen) geen vervanging zijn van antibiotica. „Je gebruikt ze preventief in plaats van curatief, ze zorgen voor een optimale gezondheid van het dier. Bij praktijkstudies met ons middel Digextra bleek dat kalveren na behandeling gemiddeld 10 procent meer lichaamsgewicht hadden.”

Henk Haagman van de Utrechtse faculteit Diergeneeskunde ziet een grote toekomst voor 'antimicrobiële peptiden', of kleine eiwitten die de natuurlijke afweer van dieren versterken. „Proeven met pluimvee zijn positief verlopen.”

Bacteriofaag

Inzet van de bacteriofaag of kortweg faag, een klein virus dat enkel bacteriën infecteert, is volgens Wim Nuboer van Microos in Wageningen een kansrijke toepassing. „Het is de natuurlijke

vijand van bacteriën die overal voorkomt. Het helpt niet bij acute ziekte, maar versterkt het dier wel in zo'n periode. En voorkomt ziekte. Bij meerjarige proeven met kalveren bleek dat met de inzet van fagen na drie jaar de uitval onder de dieren de helft kleiner was.”

Dat er onder de aanwezige dierenartsen nog behoorlijk wat scepsis is over deze alternatieve middelen, werd uit vragen duidelijk. Spreker Floris Leijdekkers van het ministerie van Economische Zaken zag dat anders. „Eigenlijk zijn er geen alternatieve middelen meer door de wetswijzigingen afgelopen jaren. Elk middel nu op de markt dat een geneeskrachtige werking claimt, is op basis van aangeleverde, uitgebreide dossiers onderzocht en goedgekeurd. Wat dat betreft, zijn er dus eigenlijk helemaal geen homeopathische middelen meer. Als het op de markt is en officieel erkend, dan is de werking aange-toond.”

Sectorgericht

De komende jaren zal het ministerie het succesvolle reductiebeleid van antibiotica van afgelopen jaren aanpassen, liet Leijdekkers weten. „Het nieuwe beleid van EZ zal meer sectorgericht zijn en gericht op diergezondheid en preventie van dierziekten. Wat ons namelijk zorgen baart, is dat er nog steeds erg grote verschillen qua verbruik zijn tussen veebedrijven onderling.” Waarmee de onlangs bij de presentatie van de jaarcijfers 2014 uitgesproken zorg van de SDA (Diergeneesmiddelen Autoriteit) dus door Den Haag is overgenomen.

Het verminderen of voorkomen van resistentie blijft volgens Leijdekkers belangrijk maar is een moeilijke zaak. „Zoiets kan ook van een hond komen waarvan het baasje net uit India is gekomen waar hij in een ziekenhuis is behandeld. Een direct verband tussen antibioticagebruik in de veehouderij en resistentie is niet altijd even gemakkelijk aan te tonen.”

CPD-voorzitter Van Dirven kon daarna het symposium afsluiten met een treffende samenvatting: „Er zijn geen alternatieven voor antibiotica. Er zijn wel maatregelen en producten die bijdragen aan meer en betere diergezondheid en daarmee een lager antibioticagebruik. Als dierenartsen moeten we streven naar transparantie en uitleggen dat reductie belangrijk is, dat we daar naar streven, maar dat nulverbruik niet haalbaar is.”

(advertentie)

Turbostar B

BETER en VEILIGER **horizont**

Turbo effect –
Maximale zekerheid **Nederland**

399,-

319,-

www.horizont.nl